

Paimen ja portti

Saarna kirkolliskokouksen avausmessussa Maarian kirkossa 3.5.2022

Evankeliumi Johannes 10:1–10

Jeesus sanoi:

”Totisesti, totisesti: se, joka ei mene lammastarhaan portista vaan kiipeää sinne muualta, on varas ja rosvo. Se, joka menee portista, on lampaiden paimen. Hänelle vartija avaa portin, ja lampaat kuuntelevat hänen ääntään. Hän kutsuu lampaitaan nimeltä ja vie ne laitumelle. Laskettuaan ulos kaikki lampaansa hän kulkee niiden edellä, ja lampaat seuraavat häntä, koska ne tuntevat hänen äänensä. Vierasta ne eivät lähde seuraamaan vaan karkaavat hänen luotaan, sillä ne eivät tunne vieraan ääntä.”

Jeesus esitti heille tämän vertauksen, mutta he eivät ymmärtäneet, mitä hän puheellaan tarkoitti. Siksi Jeesus jatkoi:

”Totisesti, totisesti: minä olen lampaiden portti. Ne, jotka ovat tulleet ennen minua, ovat kaikki olleet varkaita ja rosvoja, eivätkä lampaat ole kuunnelleet heitä. Minä olen portti. Se, joka tulee sisään minun kauttani, pelastuu. Hän voi vapaasti tulla ja mennä, ja hän löytää laitumen. Varas tulee vain varastamaan, tappamaan ja tuhoamaan. Minä olen tullut antamaan elämän, yltäkyläisen elämän.”

Rakkaat kristityt, kirkolliskokouksen avausmessuun kokoontunut väki. Kun viimeksi olimme täällä, mieltämme askarruttivat pandemian asettamat rajoitukset ja kolmansien rokotusten saatavuus. Vaikka koronavirus ei ole väistynyt minnekään, on tilanne siinä määrin helpottunut, että voimme kokoontua täynnä tulevaisuudenuskoa, joskin uusien huolien vaivaamina. Marraskuussa emme arvanneet, että keväällä seuraamme uutisista sodan tuhoja Ukrainassa, yritämme auttaa missä voimme ja samalla pelkäämme, että rauhan rukouksistamme huolimatta sota leviää ja tuottaa yhä enemmän ruumiita, raunioita ja rikki revittyjä sieluja. Juuri kun odotimme, että maailma pääsee huoahamaan peloistaan ja palaamaan normaaliin, olemmekin uusien ongelmien keskellä.

Mutta aivan kuten pandemian alla, myös Ukraina kohdistuneesta hyökkäyksestä seuranneen sekasorron edessä olemme toivoa vahvistavalla tavalla löytäneet yhteisöllisyyden voiman. Suomalaiset ovat niin kunnissa, kaupungeissa kuin seurakunnissa ryhtyneet avustamaan hädänalaisia, ottamaan vastaan pakolaisia, ruokkimaan, vaatettamaan ja majoittamaan heitä – tekemään siis kaikkea sitä, mihin Jeesus opetuslapsiaan oli ohjannut. Jälleen on nähty, että tästäkin koettelemuksesta selvitään vain antautumalla yhteisen hyvän tavoitteluun. Jälleen on ymmärretty, että ihmiskunta on yksi ja että se, mitä tapahtuu jossain maassa jollekin kansakunnalle, voi joissain toisissa oloissa tapahtua itselle.

Dagens globaliserade värld är ett nätverk där vår säkerhet, fred och välbefinnande är knutna till andras säkerhet, fred och välbefinnande. Inget land är isolerad från andra länder. Det finns inget staket som kunde förhindra politiska, militära eller ekonomiska katastrofer att påverka också vårt liv. Människans regionala handlingar har en global inverkan, och alla globala problem liksom klimatförändringar har lokala konsekvenser. Vad som händer någon annanstans gäller också oss och vårt ansvar för helheten.

Eivät ihmiset missään ole täysin turvassa omassa aitauksessaan, yhtä vähän kuin lammaskatras on kokonaan suojattu kutsumattomilta vierailta. Ukrainan uutiskuvissa näemme, että aseiden kanssa sisään tunkeutuva hyökkääjä on todellakin tullut vain varastamaan, tappamaan ja tuhoamaan, kuten Jeesus lammastarhan varkaasta sanoi. Kaikkia näitä kolmea on sota merkinnyt.

Mutta mitä Jeesus tarkoitti sanomalla, että kaikki ennen häntä tulleet ovat olleet varkaita ja rosvoja? Ovatko kaikki Jumalan kansan lammastarhassa käyneet olleet vain ryöstöretkillä? Noilla sanoilla Jeesus ei tarkoittanut Vanhan testamentin pelastushistorian avainhenkilöitä kuten Moosesta tai profeettoja. Hän ei tarkoittanut myöskään ikätoveriaan ja tienraivaajaansa Johannes Kastajaa. Kaikki nämä pyhät kuuluvat Jumalan lähettämiin sanansaattajiin, eivät aidan yli hyppiviin pahoihin.

Sen sijaan varkaat ja rosivot ovat niitä saarnaajia ja johtajia, jotka houkuttelevat Jumalan luomia omaan laumaansa saadakseen heistä jotain hyötyä. He vetävät peräänsä niitä, joita kiinnostaa saavuttaa jotain seuraamalla väärä opettaja. Ehkä nämä odottavat itseensäkin tarttuvan jotain menestystä ihailemansa johtajan gloriasta? Lopulta valheprofeetat ja kansankiihottajat kuitenkin aina vievät seuraajansa tuhoon ja raunioittavat heidät niin ruumiillisesti kuin sielullisesti. He katkeroittavat nämä häpeällä: *miten saatoimme olla niin hyväuskoisia*. Osuvasti kirjoitti Mikael Agricola rukouskirjansa ”manauksessa pappien tykö”: *se häijy paimen olla mahtaa / joka suden lailla lampaat lahtaa*.

Kun Johanneksen evankeliumia viimeisteltiin kirjalliseen muotoon, tällaisia saarnaajia oli jo hyvän aikaa kierrellyt seurakunnissa. Apostolitkin varoittivat valeapostoleista. Ihmetyttää kuitenkin, miksi lampaat seuraisivat rosvoja; nämähän Jeesuksen mukaan tuntevat oman paimenensa äänen eivätkä seuraa vierasta. Vaan vieraskin pystyy lammasta hetken houkuttelemaan heinätipulla. Jos ihmiselle luvataan jotain hyvältä, todelta ja oikealta kuulostavaa, toki hän siitä kiinnostuu. Ja mitä korkeampia ja häikäisevämpiä päämääriä tai ylevämpiä tavoitteita hänelle esitellään, sitä suurempi on sokaistumisen vaara. Jos jokin on liian hyvää ollakseen totta, se tuskin sitä onkaan.

Men betyder livet i Kristus en ständig förberedelse för tjuvar och rövare? Är det därför Jesus talade om sig själv som en sann herde, att fåren skulle frukta att bli lurade av falska herdar? Måste kyrkan leva i konstant tvivel? Jag tror att en sådan inställning bara leder till oro, rädsla och kamp mot allt som kan misstänkas.

Kun kirkolliskokous käsittelee yhteisiä asioita, on tarpeellista olla kriittinen ja harkitseva. Mutta on myös houkuttelevaa tulkita varmuuden vuoksi esitykset ja aloitteet niin ongelmallisiksi, ettei niiden mukaisia askeleita parane ottaa. Varkaiden ja rosvojen pelko saa pysymään valppaana, mutta vaikeuttaa myös saman lammastarhan väkeä ja saman paimenen seuraajia näkemästä itseään yhteen ja samaan joukkoon kuuluvina. Aletaan epäillä, että lammastarhaan on soluttautunut susia lampaan vaatteissa ja jakaa laumaa mielessä lampaisiin ja valelampaisiin. Keskinäinen luottamus ja kunnioitus vaihtuvat kyräilyyn. Katse kääntyy pois Paimenesta kohti toisia paimennettavia.

Hyvät edustajakollegat. On oikeastaan lohdullista, että tässä luetussa evankeliumissa Jeesuksen opetuslapset eivät ymmärtäneet hänen vertaustaan. Heille olisi kai pitänyt puhua suoremmin ja selvemmin ja jättää vähemmän oman pohdinnan varaan. Vielä lohdullisempaa on huomata, että kun Jeesus ryhtyy selittämään vertaustaan, hän tekee siitä entistä monimutkaisemman. Jatkaessaan vertaustaan hän vaihtaa roolia paimenesta porttiin. Mutta silloin avautuu jotain uutta. Hän ei ole ainoastaan se, joka kutsuu omiaan ja varoittaa vieraista, vaan myös se, joka päästää vapaille niityille. Hänen kauttaan kulkeva voi vapaasti tulla ja mennä. Tämän portin kautta kulkeville Herra lupaa: *hän on löytävä laitumen*. Joka siis kuuntelee Hyvän Paimenen ääntä, pääsee vapauteen ja löytää siinä myös sellaisen laitumen, jolla voi elää.

Pelastus on elämän saamista, aivan kuten lampaalle merkitsee elämää, että se saa syödä ja liikkua vapaasti laitumella. Eikö pelastus Kristuksen yhteydessä myös merkitse vapautta? Kristillinen kirkko elää ja hengittää vapaudessa. Vaikka sillä on ahdistuksia ja vaaroja, ja vaikka varkaita pyrkii sitä kiusaamaan, sen elämä ei ole pelkoa ja piinaa, vaan luottamusta Jumalaan uskossa, toivossa ja rakkaudessa.

Hyvä Paimen kutsuu omiaan nimeltä. Kirkolliskokoukseen on jokainen päättäjä tullut kutsun perusteella ja esittämällä omalle nimelleen kirjoitetun valtakirjan. Kristus on kutsunut vapauteen. Uskossa häneen meillä on myös keskinäinen yhteys, niin kuin on hänellä Jumalan Poikana taivaallisen Isän kanssa.